Trans ry
info@transry.fi
transry.fi

Trans ry:n lausunto tasa-arvovaltuutetun kertomuksesta 2022

Trans ry kiittää eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaa mahdollisuudesta lausua Tasa-arvovaltuutetun kertomuksesta eduskunnalle 2022. Lisäksi pyynnöstä lausumme teemasta liikunta ja tasa-arvo.

Tasa-arvovaltuutetun tämän vuotisessa kertomuksessa tuodaan esiin tärkeitä sukupuolivähemmistöihin kuuluvien tasa-arvon toteutumattomuuteen liittyviä ongelmia. Kuten tasa-arvovaltuutettu toteaa, Suomen ajatellaan usein olevan tasa-arvoasioissa kärkimaata. Osuvasti valtuutettu huomauttaa, että tämän tyyppinen ajattelu saattaa pahimmillaan hidastaa tasa-arvokehitystä. Trans ry on tasa-arvovaltuutetun kaltoin huolissaan niin kutsutun anti-gender-liikkeen leviämisestä euroopassa. Puolan ja Unkarin negatiivinen kehityskulku tasa-arvoasioissa näyttää, ettei tasa-arvoa voi pitää itsestäänselvyytenä. On tärkeää tuoda ongelmakohtia näkyväksi, jotta niiden eteen voi tehdä töitä.

Trans ry yhtyy ehdottomasti tasa-arvovaltuutetun toiveeseen siitä, että hallitusohjelman tasa-arvotoimet toteutuvat vielä tämän hallituskauden aikana. Kiinnitämme tässä lausunnossa erityistä huomiota seuraaviin kohtiin:

Translakiuudistus täytyy toteuttaa nyt

Olemme ehdottomasti valtuutetun kanssa samaa mieltä sitä, että translakiuudistus *täytyy* toteuttaa vielä tämän hallituskauden aikana. Nykyinen laki sukupuolen vahvistamisesta on paitsi auttamattomasti vanhentunut, myös nöyryyttävä, epäinhimillinen ja ihmisoikeuksien vastainen.

Itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen edellyttää juridisen ja medikaalisen sukupuolen vahvistamisen prosessien eriyttämistä. On tärkeää varmistaa, että sukupuoliristiriitaa kokevilla on myös uudistuksen jälleen pääsy lääketieteellisiin sukupuolenkorjaushoitoihin. Tämä oikeus tulee taata yhdenvertaisesti ihmisille ympäri Suomea.

Trans ry katsoo, että transihmisillä tulee olla samanlainen oikeus saada hedelmöityshoitoja, kuin muulla väestöllä. Juridisen sukupuolen vahvistaminen ei saa olla esteenä hoitojen saamiselle tai vaikeuttaa vanhuuden tunnustamista. Sukupuolen vahvistaneella tulisi olla myös mahdollisuus muuttaa vanhemmuusnimike vastaamaan vahvistettua sukupuolta.

Yhdymme valtuutetun näkemykseen alaikäisten huomioimisesta lainsäädännön uudistamistyössä. Lasten ulos rajaaminen translain ulkopuolelle on mielestämme täysin perusteetonta ja lasten oikeuksia rikkovaa. YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta tulkitaan siten, että myös sukupuolivähemmistöihin kuuluvilla lapsilla on oikeus saada oma oikeudellinen sukupuolensa vahvistettua.

Trans ry on huolissaan translainsäädännön uudistuksen kohtaamista hidasteista. Toivomme, että transyhteisö ei joudu jälleen pettymään. Transihmiset ovat odottaneet uutta translainsäädäntöä jo useamman vuoden ja nykytilanne alkaa käydä sietämättömäksi. Ahdinko yhteisön sisällä on suurta ja translainsäädännön uudistaminen konkreettisesti parantaisi monen transihmisen elämänlaatua.

Intersukupuolisten oikeudet

Trans ry yhtyy valtuutetun suositukseen pidättäytyä intersukupuolisten lasten kiireettömistä lääketieteellisistä toimenpiteistä. Intersukupuolisia lapsia tulee kuulla kaikissa heitä koskevissa toimenpiteissä ja päätöksissä. Intersukupuolisten lasten oikeuksien tehokas toteutuminen tulee turvata lain tasoisella sääntelyllä.

Sukupuolivähemmistöjen syrjintä yhteiskunnassa

Sukupuolivähemmistöihin kuuluvat ihmiset kohtaavat syrjintää yhteiskunnan kaikilla eri osa-alueilla. Transihmiset ovat harvoin yhteydessä esimerkiksi tasa-arvovaltuutettuun syrjintätapauksissa. Kuitenkin transjärjestöjen toteuttamassa työelämäkyselyn tulokset osoittavat, että sukupuolivähemmistöihin kuuluvat ihmiset kokevat edelleen syrjintää työelämässä. Lisäksi verrattuna muuhun väestöön, sukupuolivähemmistöihin kuuluvien ihmisten sosioekonominen asema on edelleen heikko.

Trans ry:n tietoon tulee jatkuvasti myös yksittäisiä tapauksia järjestömme jäsenten kohtaamasta syrjinnästä työ- ja kouluelämässä. Monet transihmisten kohtaamista epäkohdista ovat sellaisia, ettei niistä ole säädetty lainsäädännön tasolla. Sukupuolen mukaan eriytetyt tilat on tästä yksi esimerkki. Trans ry yhtyy valtuutetun suositukseen siitä, että lain tasolla linjataan kuinka sukupuolen moninaisuus otetaan huomioon sukupuolen mukaan eriytetyissä tiloissa ja palveluissa.

Työelämän ohella on tärkeää varmistaa sukupuolivähemmistöihin kuuluvien ihmisten oikeuksien toteutuminen myös kouluelämässä. Yhdymme valtuutetun suosituksiin kouluelämän tasa-arvoisuuden kehittämiseksi.

Sukupuolistunut väkivalta, vihapuhe ja häirintä

Trans ry on pettynyt, että nyt esitetyssä rikoslain muutoksessa on poistettu viittaus siihen, että sukupuolen ohella sukupuoli-identiteetti tai sukupuolen ilmaisu olisi rikoslain mukainen koventamisperuste. Sukupuolivähemmistöihin kuuluvat ihmiset ovat erityiset alttiita häirinnälle nimenomaan sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisun takia.

Tasa-arvo, urheilu ja liikunta

Trans ry lausuu, että sukupuolivähemmistöihin kuuluville ihmisille tulee mahdollistaa osallistuminen liikuntaan ja urheiluun tasa-arvoisesti.

Trans ry:n tiedon mukaan yhteisön sisällä liikunnan piiriin pääsy koetaan vaikeaksi. Käytännössä monet ongelmat liittyvät sukupuolen perusteella jaettuihin

pukeutumistiloihin. Monet transihmiset kokevat sukupuolieriytetyt pukeutumistilat turvattomina ja esimerkiksi muunsukupuolisille oikean pukeutumistilan löytäminen voi olla kaikkea muuta kuin itsestäänselvyys. On tärkeää kiinnittää huomiota sukupuolineutraalien pukeutumistilojen lisäämiseen liikuntatilojen yhteydessä.

Koskien kilpaurheilua, Trans ry:llä ei ole tarjota valmiita suosituksia tai vastauksia. Yleisesti katsomme, että transihmisillä tulee olla samanlainen oikeus kilpailla urheilun saraa kuin cisihmisillä. Erityisesti transnaisten oikeutta kilpailla on käsitelty julkisessa keskustelussa asiattomasti. On irvokasta, että samaan aikaan kun yhteiskunnassa translasten pääsy sukupuolenkorjaushoitoihin on rajoitettu ja heidän ei anneta juridisesti vahvistaa sukupuoltaan, transnaisten jättämistä kilpaurheilun ulkopuolelle perustellaan miestyypisillä puberteetilla. Monelle transnaiselle kyseinen puberteetti on traumaattinen kokemus, jonka vaikutuksia pyritään heikentämään pitkälle aikuisuuteen. Transnaisten hormonituotannosta tulee puhua sensitiivisesti ymmärtäen, että kyseessä on erittäin vaikea aihe ja erittäin haavoittuvainen vähemmistö. Haluamme myös muistuttaa, että myös cisnaisten keskuudessa on variaatiota mitä tulee luontaisiin hormonitasoihin. Näitä eroja on käytetty aiemmin myös rodullistettujen naisurheilijoiden syrjimiseen. Transnaisia syrjivät käytännöt vaikuttavat kielteisesti transnaisten lisäksi myös muihin naisiin.

Lisätiedot:

Sebastian Sotavalta
Hallituksen jäsen, Trans ry
sebastian@transry.fi
info@transry.fi